

RegioCura

Tværgående samarbejde om klimatilpasning for Rødby Fjord

Evalueringsrapport

Udarbejdet for: Teknik- og Miljømyndigheden i Lolland Kommune

Udarbejdet af: Sociolog Anne Holl Hansen, RegioCura

Januar 2014, Version 02

Baggrund

Der er gennemført en evaluering af proces, resultat og samarbejde i forbindelse med afslutningen af projektet for *Tværgående samarbejde om klimatilpasning i Rødby Fjord*.

I klimatilpasningsprojektet er der udarbejdet en hydraulisk model for Rødby Fjord. Den hydrauliske model er udarbejdet for at besvare de mange uafklarede spørgsmål i kategorien "*hvad sker der hvis..*". Det er hensigten, at den hydrauliske model skal danne grundlaget for en kvalificeret beslutning om, hvordan klimatilpasningen skal gribes an i fremtiden for at opnå en optimal effekt i forhold til ressourcer og ansvarsfordeling.

I første halvdel af projektperioden blev der udarbejdet en interessentanalyse for at indsamle og beskrive projektdeltagernes interesser i klimatilpasningen samt de synspunkter - samfundsmæssigt, økonomisk og politisk, der knytter sig hertil.

Resultatet af interessentanalysen havde til hensigt at levere et overblik og medvirke til at nedbryde den kompleksitet, der er tilstede i dette projekt, hvor flere faktorer og interesser er involveret.

Den ønskede effekt med interessentanalysen var således at få et grundlag for at gennemføre et målrettet og effektivt projektet, med fokus på en optimal proces og et brugbart resultat.

Evalueringen tager udgangspunkt i resultatet af interessentanalysen på den måde, at den er designet til at dokumentere, om interessenterne i projektet har fået indfriet sine forventninger til hhv. projektet og til samarbejdet, og om den hydrauliske model har besvaret de spørgsmål, som projektdeltagerne søgte svar på jf. *Interessentrapport, version 06, 05.08.13*.

Formål

Evalueringer kan tilrettelægges på mange måder afhængigt af, hvilket fokus evalueringen skal have. Valg af fokus har betydning for valg af metode, hvilket igen har betydning for resultatet.

I denne evaluering har vi ønsket et fokus på vurderingen af målopfyldelse, virkning og oplevelse, hvorfor vi har ladet os inspirere til en kombination af evalueringsmodeller for at indfri flere formål i evalueringen.

Formålet med evalueringen er således at belyse, om projektet har **a)** opfyldt sit mål, **2)** hvilken virkning projektet har haft samt, **3)** hvordan projektdeltagerne har oplevet processen og samarbejdet.

Metode

Evalueringen er tilrettelagt i samarbejde med projektdeltagerne for at sikre, at resultatet bliver så brugbart som overhovedet muligt - både i forhold til projektets formål, men også i forhold til erfarings- og videndeling med andre kommuner, der skal i gang med lignende klimatilpasningsprojekter. Spørgsmålene til evalueringen blev således drøftet med deltagerne på den tredje workshop for præsentationen af den hydrauliske model.

Efter projektdeltagernes godkendelse af evalueringsoplægget blev et evalueringsskema bestående af en række spørgsmål etableret på en digital evalueringsplatform (se bilag). Svarmulighederne varierer mellem tekst, multiple choice og valg fra liste gennem spørgeskemaet.

Linket til platformen blev herefter mailet til projektdeltagerne, så de kunne klikke sig ind på platformen for at besvare spørgsmålene i evalueringsskemaet for derefter at returnere deres besvarelse.

Tværgående samarbejde om klimatilpasning for Rødby Fjord

Klimatilpasningsprojektet for Rødby Fjord er nu tilendebragt, og der skal udarbejdes en evaluering. Evalueringen skal bruges til afrapportering til Naturstyrelsen.

Derfor bedes du venligst udfylde skemaet nedenfor. For at evalueringen kan blive tilpas omfattende og dermed værdifuld for andre, der skal i gang med lignende projekter, bedes du venligst uddybe med kommentarer i de felter, der er afsat hertil.

SKEMAET BEDES BESVARET OG RETURNERET SENEST FREDAG 10. JANUAR 2014

Denne evaluering er udarbejdet af RegioCura

Fortsæt »

Figur 1 Forsiden til evalueringsskema

Respondenter

Respondenterne er blevet bedt om at uddybe med kommentarer, for at evalueringen kan give så værdifuld erfarings- og vidensdeling videre til Naturstyrelsen som overhovedet muligt.

Alle projektdeltagere, der i starten af projektet blev interviewet til interessentanalysen, er ligeledes blevet bedt om at besvare evalueringsskemaet. Der er modtaget svar fra i alt 10 projektdeltagere:

Projektholder

Lolland Kommune:

Dan Raahauge	Teknik og Miljømyndighed - svaret
Preben Andersen	Teknik og Miljømyndighed - svaret
Bent Hansen	Park og Vej - svaret

Projektdeltagere:

Sommerhusområder

Søren Jensen	Grundejerforeningen Hummingen Strand - svaret
Carsten Møller	Grundejerforeningen Hummingen Strand - svaret
Erik Niemi	Fritidshusejerforeningen - svaret

Dansk Landbrug Sydhavsørerne

Jens Kahr	Erhvervspolitisk konsulent DLS - ej svaret (Anders Ploug har svaret på vegne af landbruget samlet) .
-----------	--

Landmand

Anders Ploug	Landbrug med jord vest for Rødby - svaret
--------------	---

Rødby Fjord Landvindingslag

Mogens Stryger	Landvindingslaget - svaret
Henning Rasmussen	Pumpestationen i Kramnitze - svaret

Lolland Forsyning

Peder L. Sørensen	Lolland Spildevand - svaret
-------------------	---

Besvarelsen

Repræsentering

Respondenterne blev i starten af skemaet bedt om at svare på, hvilken interessentgruppe de repræsenterer og at indskrive sine initialer. Årsagen til dette er dels at undgå, at der ved en fejl opstår dobbeltsvar fra samme respondent og dels at kunne se, hvem der har besvaret, og hvem der endnu mangler af svare.

Tilfredshed med projektet

Resultat og proces

Der blev dernæst spurgt: **Hvor tilfreds er du med projektets resultat?** Her har 35% svaret *meget tilfreds* og 65% har svaret *tilfreds*.

Næste spørgsmål lyder: **Hvor tilfreds er du med processen?** Her har 25% svaret *meget tilfreds* og 75% *tilfreds*.

Gode elementer ved projektets resultat

Respondenterne bliver herefter spurgt: **Hvad er de 2 bedste elementer ved projektets resultat?**

- Afklaring af eventuelle tvivlsspørgsmål, der var blandt projektdeltagerne inden opstart. Herved tænker jeg på grødeskæringens effekt.
- Mulighed for at følge aktiviteter i vandløbet på højdemålerne f.eks. ved grødeskæring.
- Styrtenes betydning (eller ikke betydning).
- Projektet har givet en forståelse blandt deltagerne for hverandres problemer og løsninger af disse.
- Visualisering af omfang og modelberegninger til yderligere visualisering af eventuelle løsninger.
- Udarbejdelse af computermødel, der gør det nemmere i fremtiden at inputte nye erfaringer/oplysninger.
- Den fælles forståelse af, hvordan afvandingsforholdene hænger sammen.
- At vi har fået adskilt nogle forhold - f.eks. at sommerhusområderne kan forbedre sin afvanding uden, at det kræver indgreb i de store vandløb.
- Vandstandslogger der kan følge vandets tilløb til pumpestationen.
- Lolland Kommune har afsat penge til, at der kan blive grødeskåret 2 gange om året. Så er det ikke grøde, der er skyld i eventuelle oversvømmelser.
- Der er opsat vandstandslogger, så pumpestationen i Kramnitse hele tiden kan se, hvor vandstanden er højest i kanalerne.
- Hvordan aktørerne har indflydelse er belyst.
- Størrelsen af aktørernes indflydelse er belyst.
- At få synliggjort dels tidligere hændelser, men også, at det kan synliggøre hændelser ved at lægge data ind som "kunne" blive aktuelle.
- Vandstandslogger og de mulige aflæsninger af scenarierne.

Manglende svar fra modellen

Respondenterne blev også spurgt: **Er der noget, du mener, du ikke har fået besvaret i modellen?**

- Indsatsmuligheder for at minimere oversvømmelser.
- Nej, ikke ud fra det som var målet.

- Vi er kommet til bunds med afstrømningen fra byområderne.
- Højvandet Østersø i flere dage i træk, hvad betyder det for udpumpningen fra pumpestationen. Jeg ved godt, der er et bassin, som der pumpes ud i, men det kan også blive fyldt med vand. Hvilken betydning har det for vandstanden i kanalerne op i landet?
- Et mere tætmasket net af højdemålere kunne have været interessant. Men det har ingen betydning for projektet - blot til egen personlig nysgerrighed.
- Kunne godt have tænkt mig flere scenarier, men er begrænset af økonomien.
- Det er kun hovedvandløbene, der er medtaget i modellerne, men vandet løber jo også i mindre kommunevandløb og rørlagte vandløb viser/medtager ikke disse strækninger. Så der mangler det samlede overblik af det virkelige omfang.

Belysning af muligheder og begrænsninger

Respondenterne blev herefter spurgt: **Blev muligheder og begrænsninger i forhold til afstrømningen i området tilstrækkeligt belyst?** Her svarer 100% ja, at både muligheder og begrænsninger blev tilstrækkeligt belyst.

Uklarhed

Herefter spørges der: **Hvilke overvejelser sidder du eventuelt tilbage med?**

- Hvordan undgå/formindsker vi risikoen for oversvømmelser i fremtiden, evt. løsningsmodeller.
- Hvilken mulighed ligger der i området.
- Jeg kan godt frygte lidt, at økonomien kan have en stor betydning på videreførelsen af projektet.
- Kunne en kombination af aflæste vandstande og grødeskæring på sigt forhindre langvarig opstuvning?
- Har vi kun fået opklaret årsagerne til oversvømmelserne i 2011? og ikke mulige løsninger til at undgå lignende episoder i fremtiden?
- Jo mere man "dyrker modellen", jo flere spørgsmål generes.

Målopfyldelse

Endelig bliver der spurgt: **Er projektets mål nået?** Her svarer 100% ja.

Viden og holdning

Viden fra projektet

Respondenterne bliver herefter spurgt: **Mener du, der med modellen er opnået enighed om, hvordan vandet opfører sig i Rødby Fjord opland?** Her svarer 83% ja og 17% nej.

Respondenterne bliver herefter bedt om at uddybe deres besvarelse.

Hvis ja - hvordan?

- Beskrevet i rapporter.
- Modellen viser påvirkningerne i hovedvandløbene.
- I det mindste kan man se, hvilken betydning grødeklippingen har.
- Modellen i sig selv og processen.
- Modellen viste næsten den virkelige oversvømmelse.
- Fået bekræftet at tilledningen til pumpestation ikke kan optimeres ud fra de givne forudsætninger.

- Jeg hører ingen usikkerhed blandt deltagerne.
- Vandmængder og herkomst er belyst.

Hvis nej - hvordan?

- Der er mange mindre kommunevandløb og rørlagte vandløb, der afleder vand til hovedvandløbene. Hvis ikke disse er med i modellerne, vil modellen ikke vise det virkelige omfang af oversvømmelser og forsumpning.
- Modellen dækker KUN hovedvandløb.

Respondenten bliver dernæst spurgt: **Efter at være præsenteret for den hydrauliske model, hvad ser du så som løsningen på de problemer oversvømmelser giver for dem, du repræsenterer?**

- Pumpeløsning (internt).
- Bedre vedligeholdelse af vandløb for at minimere grødevækst i selve vandløbet og bedre slåning af skrånninger i hele vandløbets profil.
- At LAR skal ind i lokalplanerne, som bliver revideret.
- Bedre vedligeholdelse af vandløb, grødeskæring og slåning af skrånninger.
- Pt. giver det ikke mig problemer.
- Jeg har fået bekræftet min hovedinteresse i projektet. Grødeskæring er den vigtigste og pt. den eneste funktion, der har en effekt på afstrømningen i sommerhalvåret - af betydning.
- Der er ikke umiddelbart nogen løsning ved ekstreme afstrømninger ud fra den givne geometri.
- Fortsat optimal vedligeholdelse er påkrævet.
- Løsningen er at vand kan komme uhindret til pumpestationen og blive pumpet ud i Østersøen - kan det det, er der ingen fare for oversvømmelse.
- Vi har ikke forholdt os som vandmyndighed til løsninger.

Løsninger

Holdning til mulige løsninger

Respondenten skal dernæst svare på følgende: **Har din holdning til mulige løsninger ændret sig gennem samarbejdet i projektet?** Her svarer 60% ja og 40% nej.

Hvis ja, beskriv hvordan din holdning har ændret sig gennem samarbejdet.

- At fjernelse af styrt ikke gavner kapaciteten i vandløbet.
- At kapaciteten ved pumpestation er OK.
- At forøgelse af kapacitet i vandløb/kanaler ikke nødvendigvis opnås ved at gøre dem dybere eller bredere.
- At kapaciteten i vandløb nok kun kan øges/opretholdes ved bedre grødeskæring og slåning af skrånninger.
- Ingen eller beskednen lokal effekt ved fjernelse af styrt.
- Opmagasiner (tilbageholdelse) i Kirkenoret for til-ledningen fra Rødby, Holeby og flyvepladsen kunne være interessant at få belyst.
- Jeg har fået oplyst, hvor vigtigt der er, at alle dræn i landbrugsjorden bliver holdt rene, det samme gælder vandløbene og kanalerne - det er en ting, som jeg aldrig har tænkt på før.
- En evt. uddybning af hovedkanal fra stationen til udfletningen til Rødby Kanal og Nordkanal, så vi får en større buffer til pumperne.
- At fjernelse af styrt ikke hjælper over længere strækninger.
- At bedre afvanding kun kan opnås ved optimal vedligeholdelse, grødeskæring og slåning af skrånninger.

- Jeg havde en mening om, at "styrtene", hvis de blev fjernet, kunne give en større afstrømning. Men det vil næppe give den store værdi.

Vurderinger og erfaringer

Størst indtryk

Herefter bliver respondenterne bedt om at fortælle: **Hvad har gjort størst indtryk på dig undervejs i projektet?**

- Hvor vigtigt det er, at alle som bor og færdes i projektets område samarbejder, og der bliver indsamlet data, så der hele tiden er styr på vandmængderne.
- Den gode proces, samarbejdet og den opnåede forståelse hos deltagerne.
- Modellen generelt og hele håndteringen af projektet.
- Omfanget af ressourcer, mængden af påkrævet data, muligheden for via computermodeller at vise forskellige scenarier.
- Jeg undres over Kommunes/Forsyningens manglende kendskab til data over afstrømningen fra "deres" områder.
- Enorme mængder data giver mulighed for at simulere diverse situationer, nedbør, årstid, tidsintervaller m.m.
- Tidsforskydningerne i vandets bevægelse. Jeg havde forventet, at vandet ville bevæge sig hurtigere.
- Hvor tydeligt det er, at de kloakerede oplande har meget ringe indflydelse på vandløbene.
- Det har været godt at få samlet viden om vandets løb i kanalerne, så vi med rapporten kan dokumentere, hvorfor der i ekstreme tilfælde kan være arealer, der er oversvømmet.
- Grundigheden hvormed Hydroinform og Birgit Paludan har formået at afdække for mig ukendte områder i forbindelse med løsningen af den stillede opgave og gøre det bare nogenlunde forståeligt for os andre.

Anderledes håndtering

Respondenterne bliver også spurgt: **Er der noget, du mener, der skulle/kunne have været gjort anderledes, set retrospektivt?**

- Inddragelse af eksterne eksperter f.eks. drønkonsulenter.
- Mulighed for at medtage rørlagte vandløb og mindre åbne vandløb i modellen, vandet stopper/løber jo ikke kun i store kanaler.
- Vi skulle ikke have hoppet på undersøgelsen af anvendelsen af en eksisterende grundvandsmodel.
- Måleprogrammet kunne med fordel have været fastlagt bedre inden ansøgningen, men det var der ikke tid til.
- En oplagt mulighed havde været opsætning af vandstandsloggere forinden Kommunen/Forsyningens dokumentation for tilledning. Herved kunne være sparet mange ressourcer, som man kunne have brugt på nogle af de scenarier, der ikke har været "plads" til at dyrke. Kort og godt: En FORUDGÅENDE dataindsamling/dokumentation.
- Inddragelse af eksterne konsulenter/eksperter f.eks. drønkonsulent i den tidlige fase, kan måske deltage i de første møder, for at samle mest muligt faglig viden inden selve processen, og derefter deltage i nogle enkelte møder.
- Inddragelse af mest muligt data, inkl. mindre vandløb, rørlagte strækninger og drænkort, hvor nødvendigt/muligt.

- Dette projekt har kun beskæftiget sig om oversvømmelse (vand over terræn, men over drændybde i en længere periode, er svært at vurdere omfanget af, dette er til stor skade for afgrøder fordi planter drukner!)
- Al den viden der er opsamlet, er jo bekendt for mig som pumpemester.

Videndeling

Har du råd, erfaringer eller overvejelser, du vil videregive til andre, der skal i gang med et lignende projekt? Angående:

Arbejdsbyrde

- Ja, der skal sættes god tid af, når man arbejder på en hydraulisk model.
- Går man ind i sådan et projekt, er der en vis arbejdsbyrde, som man er pligtig til at deltage i.
- Arbejdsbyrden har været krævende. Der var da også afsat midler for projektdeltagelse. Disse midler måtte indgå i projektet for at "få gennemførelsen til at hænge sammen". Dette skal også ses i lyset af, at vi er en PRIVAT organisation, hvorimod mange af samarbejdspartnerne var offentligt ansatte. Som ENESTE - udover kommunen - har vi endvidere bidraget med økonomi!
- Arbejdsbyrden har været passende og overkommelig.

Planlægning

- Det er meget vigtigt, at der er styr på planlægningen. Det er alle som er med i projektet, der skal deltage i planlægningen.
- En tidsplan, hvor der er god tid til at behandle de enkelte faser i opgaven.
- I den samlede planlægning bør der være mulighed for at inddrage nye oplysninger, eksterne konsulenter/eksperter hvis nødvendigt.
- Inddrag evt. eksterne fagspecialister/konsulenter i begyndelsen af projektet, hvis de ikke er nødvendige kan de udgå igen, eller være med til enkelte møder, hvis påkrævet/ønsket.
- Der har måske været mange step på vej til det endelige resultat og dermed mange møder.
- Det har virket lidt langhåret under vejs.
- Indsamling af data, bør iværksættes i god tid forinden diverse konsulenter skal på banen.

Samarbejde

- Det er også meget vigtigt, at alle samarbejder om projektet.
- At alle oplysninger og data m.v. gives til projektgruppen i god tid inden møderne.
- Inddragelse af konsulenter/ekstern ekspertise i starter for at samle mest mulig faglig viden. Disse skal/bør ikke nødvendigvis deltage i alle møder.
- Møderne kunne have været væsentligt kortere, hvis alle aktører havde læst materialet igennem inden mødet.
- Det virkede som om nogen ikke havde respekt for andres tid.
- Fortrinligt. Manglede dog i starten Forsyningens deltagelse.
- Inddrag gerne eksterne konsulenter/specialister for at hæve niveauet af faglighed.
- Interessenter/berørte borgere kan mangle nødvendig faglig viden/input for fuldt ud at belyse et problem hele vejen rundt.

Forventninger

- Der er måske visse forventninger, når projektet starter, men de forventninger ændre sig mange gange under projektets forløb.
- Hvad skal der ske, når projektet er slut, opstilling af løsningsmodeller?
- Hvordan undgås/forebygges en ny tilsvarende problemstilling (red: august 2011) i fremtiden?
- Sørg for en grundig forventningsafstemning ved opstarten - gerne over flere gange og en midtvejsevaluering på et passende tidspunkt.
- Afstemning af alle partners forventninger fra start, f.eks. om et projekt kun skal beskrive/belyse selve problemet, eller om der skal udarbejdes løsningsforslag.
- Må være en opfølgning, når bedre dokumentation foreligger/er tilvejebragt.
- Min forventning har været en langt bedre information til såvel presse som politikere!!
- At projektets resumé og formål skrives på en måde og med formuleringer, der gør at menig mand kan forstå indholdet, og at det ikke umiddelbart kan mistolkes.

Resultat/målsætning

- Sørg for at holde regnskab med, at deltagernes spørgsmål m.v. bliver besvaret.
- Der skal skelnes klart mellem resultat/målsætning, klar definering af alle parters ønsker, om hvor et projekt stopper. Skal det KUN belyse problemet eller skal der udarbejdes løsningsforslag?
- Resultat kan være en meget klart defineret opgave/problem, der bliver belyst fra alle sider, beregninger/modeller m.m.
- Målsætning bør være, hvad man gør fremadrette (at sætte et mål).
- Ingen yderligere bemærkninger evt. ny evaluering af projekt/resultat/løsning efter f.eks. 1 år. - måske ny viden/oplysninger/spørgsmål eller lignende, der i mindre omfang kan supplere til at optimere fremtidige løsninger.
- Deltager man aktivt i de fire ting, som er nævnt ovenover (red: arbejdsbyrde, planlægning, samarbejde og forventningsafstemning) - og der er økonomi nok i projektet, når man også et resultat/målsætning.

Idéer og forslag

Ideer til projektets fortsættelse

Til sidst bliver respondenterne spurgt: **Hvilke ideer eller forslag har du til en eventuel fortsættelse af projektet?**

- For at projektet kan fortsætte er økonomien meget vigtig.
- At modellen evt. medtager mindre (kommunale) vandløb, og rørlagte strækninger, vandet løber ikke kun i hovedvandløb.
- Mulighed for evt. at medtage drænanlæg i enkelte/udvalgte områder.
- Hvis jeg ser isoleret på vort eget område (Hummingen), kunne jeg se en mulighed for hele Hummingen området, dels med at kunne håndtere vandet (både store regnmængder, men også ved tøbrud), men også indarbejde natur, hvor vandet var en del af projektet.
- Vedr. spørgsmålet om jeg er interesseret i at deltage i en videreførelse af projektet - som jeg svarer ja til, vil det kræve en nærmere afklaring.
- Den fornemmeste opgave er, at pumpe al det vand ud, vi kan få tilledt. Hvis denne tillædning skal gøres mere effektiv kunne en cost benefit analyse af kanalsystemet/opmagasinering være interessant. Hvis en sådan optimering skulle gennemføres, vil det kræve BIDRAG fra andre interessenter, der tillæder (red: vand til området). (Vi afvander 20.000 ha og får bidrag fra 1/3!)

- Hvilke muligheder for løsning af problemet er der? Hvad skal/kan der gøres fremadrettet? F.eks. forbedring af afvanding/dyrkningsikkerhed? At mindre kommune- og rørlagte vandløb evt. kan medtages i modellerne, måske også enkelte områder, hvor der medtages drænkort, for at belyse omfanget af forsumpning.
- Det afventer for vandløbsmyndighedens vedkommende.
- En udbygning af vandstandsmålerne - flere på de interessante vandløb. En samling af alle kendte (og ukendte) vandmålere m.v. i Lolland Kommune.
- Det skulle være, om der er nogen effekt i at uddybe de 3 km. hovedkanal.
- Det kunne være interessant at få belyst opmagasinering (tilbageholdelse) i Kirkenoret for tilledningen fra Rødby, Holeby og flyvepladsen.

Til allersidst spørges respondenterne: **Er du interesseret i at deltage i en videreførelse af projektet?** Her svarer 100% ja.

Konklusion

Som overordnet konklusion på evalueringen kan det siges, at der generelt er stor tilfredshed med projektet som helhed - både hvad angår proces, resultat og samarbejde. Samtlige respondenter svare *meget tilfreds* eller *tilfreds* på spørgsmålene om tilfredshed med projektets resultat og med processen - altså 100% tilfredshed.

100% af respondenterne svarer endvidere ja til spørgsmålet om muligheder og begrænsninger i forhold til afstrømningen i området blev tilstrækkeligt belyst.

Ligeledes svarer 100%, at projektets mål er nået.

På spørgsmålet om der er opnået enighed om, hvordan vandet opfører sig i Rødby Fjord opland svarer 83% ja og 17% nej. Hovedargumentet, for at svare nej, er, at mange mindre kommunevandløb og rørlagte vandløb, der afleder vand til hovedvandløbene, ikke er medtaget i modellen. Der er derfor en forventning til, at ved at medtage data fra disse, vil modellen kunne vise et endnu mere reelt billede af omfanget af oversvømmelser og forsumpning.

Begejstring

Blandt projektdeltagernes favoritter i forbindelse med projektets resultat, er det blandt andet afklaring af fakta og udryddelse af myter omkring diverse effekter på afstrømningen, der falder i øjnene, når man læser svarene. Her er det især grødeskæringens vigtighed og styrtenes ubetydelige effekt, der lægges vægt på. Desuden peges der på den indsigt og forståelse projektet har givet deltagerne i hinandens problemstillinger og mulige løsninger heraf. Der peges også på, at det har været vigtigt at få belyst, hvordan og i hvilket omfang de enkelte aktører selv har indflydelse på oversvømmelsessituationen. For eksempel har resultatet vist, at "sommerhusområderne kan forbedre deres afvanding uden, at det kræver indgreb i de store vandløb".

Datafangst ved hjælp af måleenheder langs vandløb og vandstandsloggere, der automatisk registrer vandstanden betragtes sammen med den hydrauliske computermodel som pragmatisk værktøj - "der gør det nemmere i fremtiden at inputte nye erfaringer/oplysninger" - som et meget positivt resultat af projektet.

Manglende svar

Når respondenterne skal svare på, om der er noget, de mener, de ikke har fået besvaret i modellen, så peges der især på, at der kun er målt på hovedvandløbene, og at hvis de mindre kommunevandløb og rørlagte vandløb var taget med i modellen, havde resultatet givet et større overblik over problemets "virkelige omfang". Der udtrykkes ønske om flere målere og flere forskellige scenarier, hvis

økonomien havde været til det. Endelig ønskes der svar på, hvilken betydning højvande i Østersøen i flere dage i træk har for udpumpningen fra pumpestationen, trods bassin, og for vandstanden i kanalerne oplands?

Tilbageværende overvejelser

Når der spørges til, hvilke overvejelser respondenterne sidder tilbage med efter præsentation af modellen, peges der især på manglen af mulige løsningsmodeller.

Mulige løsninger

På spørgsmålet om, hvad respondenterne ser som løsning, for dem de repræsenterer, er der enighed om, at vedligeholdelse af vandløb i form af at minimere grødevækst i selve vandløbet og slåning af skråninger i hele vandløbets profil er svaret. Derudover foreslås det, at hovedkanalen fra stationen til udfletningen til Rødbykanal og Nordkanal uddybes, således der skabes en større buffer til pumperne.

Desuden foreslås det, at LAR (Lokal afledning af regnvand) implementeres i lokalplanerne.

På spørgsmålet om respondentens holdning til mulige løsninger har ændret sig gennem samarbejdet svarer 60%, at de har ændret holdning under vejs i projektet og 40% svarer, at de ikke har. Når der spørges til, hvordan deres holdning har ændret sig, er der overordnede enighed om, at de har fået et nyt syn på mulige årsager og løsninger til oversvømmelserne. For eksempel at fjernelse af styrt eller etablering af dybere eller bredere vandløb ikke vil have tilstrækkelig gavnlig effekt på afstrømningen i vandløbet.

Desuden har belysningen af, hvor vigtigt der er, at alle dræn i landbrugsjorden, i vandløb og kanaler bliver holdt rene også bragt ny indsigt til deltagerne.

Største indtryk

Når respondenterne skal pege på, hvad der har gjort størst indtryk på dem undervejs, peges der både på håndteringen af en god proces, vigtigheden af det tværgående samarbejde samt den nye indsigt og forståelse for hele problematikken som deltagerne har opnået.

Derudover har modellen generelt og den grundighed, som konsulentene (Hydroinform og Birgit Paludan) har langt for dagen for at afdække problematikken og for at få modellen til at simulere forskellige scenarier om nedbør, årstid, tidsintervaller m.v. gjort dybt indtryk på deltagerne. Samtidig udtrykker de overraskelse over omfanget af ressourcer og mængden af påkrævet data, der er behov for til udvikling af modellen.

Simuleringerne af tidsforskydningerne i vandets bevægelse har overrasket, fordi deltagerne havde forventet, at vandet ville bevæge sig hurtigere end tilfældet er. Det har samtidig overrasket, at det kloakerede opland ikke har nogen nævneværdig indflydelse på problemerne.

Endelig gives der udtryk for, at det har overrasket, at Kommunen og Forsyningen ikke har haft kendskab til data over afstrømningen (red: august 2011) fra kommunens egne områder.

Anderledes fremgangsmåde

Projektdeltagerne bliver spurgt om de mener, der kunne være gjort noget anderledes. Der foreslås, at det måske havde været hensigtsmæssigt, hvis der havde været inddraget eksterne eksperter, f.eks. drænkonsulenter fra starten.

Det foreslås også, at vandstandsloggerne kunne have været opsat før Kommunens/Forsyningens dokumentation for tilledning, da det kunne have sparet ressourcer. Altså en forudgående dataindsamling og dokumentation.

En deltager mener, at der ikke skulle have været iværksat en undersøgelse af anvendelsen af en eksisterende grundvandsmodel.

Det foreslås også, at man have medtaget mindre vandløb, rørlagte strækninger og drænkort, hvor det var muligt, i modellen. Der er endvidere et ønske om, at man haft mulighed for at vise vand under terræn, men over drændybde i en længere periode (forsumpning), da dette har stor skadevirkning på afgrøder, fordi planterne drukner.

Videndeling til andre kommuner

Omkring arbejdsbyrden er der delte meninger, om denne har været passende, overkommelig eller krævende. Der synes tillige at være en holdning om en skæv fordeling i forhold til hvem af projektdeltagerne (privat/offentlig), der modtager midler for projektdeltagelsen og hvem, der ikke gør.

Planlægningen vurderes som vigtig og som et fælles ansvarsområde, som alle skal deltage i. Det understreges, at en god tidsplan er en med plads til at behandle de enkelte faser i opgaven og til at korrigere og udvikle projektet undervejs i de første faser. Måske skal dataindsamlingen ske forud for projektets opstart og før eksterne konsulenter kommer på banen. Til gengæld skal eksterne kompetencer inddrages fra starten af projektet, for at tilføre projektet mest mulig faglig viden. Endelig vurderes det vigtigt at holde antallet af møder på et minimum.

For at samarbejdet kan fungere, er det vigtigt, at alle relevante oplysninger og data bliver videregivet til projektgruppen i god tid før møderne. Det er også vigtigt at respektere de andre projektdeltagers tid ved at have læst materialet inden selve mødet, således at de enkelte møder ikke trækker ud længere end højst nødvendigt. Det påpeges, at det er vigtigt at sørge for at deltagerne få svar på spørgsmål. Der lægges desuden vægt på vigtigheden af, at alle projektdeltagere er tilstede fra projektets opstart. Endelig er det vigtigt at være opmærksom på, at ikke alle deltagerne har samme faglige kompetencer, indsigt og viden.

Det har vist sig meget vigtigt, at forventningerne til projektet er afstemt mellem deltagerne, f.eks. hvad er indeholdt i projektet og hvad er ikke - skal projektet f.eks. omfatte opstilling af løsningsmodeller for, hvordan kommune og lodsejere i fremtiden skal varetage området. Det skal også afklares, om der skal ske en løbende orientering af politikere og presse eller først efter projektet er afsluttet. Derudover er det vigtigt, at projektets formål og mål er utvetydigt kommunikeret til deltagerne. Det foreslås, at der i forbindelse med projektstart er en grundig drøftelse af projektdeltagernes forventning, og at der opnås enighed herom og at det derefter skrives ned. Det kan også være en god idé at lave en midtvejsevaluering.

Med hensyn til resultat og målsætning, er det vigtigt, at der skelnes klart og tydeligt mellem resultat og målsætning for projektet. Det er, som nævnt ovenfor, meget vigtigt, at formål og projektets succes-kriterier er nøje aftalte mellem deltagerne, så alle forstår, hvad projektet går ud på, og hvor præcist i processen projektet afsluttes. Det foreslås endvidere, at der efter 1 år foretages endnu en evaluering af projektet for at opsamle ny og supplerende viden.

Idéer til projektets fortsættelse

Respondenterne kommer til sidst med en række idéer og forslag til projektets fortsættelse. Blandt andet at inddrage drænkort fra enkelte udvalgte områder for at få en modelberegning og visualisering for forsumpning i området. Det foreslås også at modellen medtager mindre kommunale vandløb og rørlagte strækninger. Det er også et forslag, at der fremskaffes supplerende billeddokumentation fra andre kilder som f.eks. Folketidende, TV2, DR, flyfotografer, piloter på flyvepladsen, Scanpics og andre, da omfanget af oversvømmelserne sikkert har haft en vis opmærksomhed fra medierne. Endelig foreslås det, at der udarbejdes løsningsmodeller, både af praktisk og økonomisk karakter.

På spørgsmålet om: **Er du interesseret i at deltage i en videreførelse af projektet?**, svarer 100% af deltagerne ja.

Kontaktinfo

Er der spørgsmål til ovenstående, står jeg til rådighed for yderligere information:

RegioCura
Nielstrupvej 5
4990 Sakskøbing

Sociolog Anne Holl Hansen
anne@regiocura.com
www.regiocura.com
Mobil: 31 12 45 45